

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı Sayın İbrahim YUMAKLI tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ıncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 17.09.2025

Mehmet Emin EKMEN

Mersin Milletvekili

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in 2024 yılı Su Ürünleri İstatistiklerine göre Türkiye'de toplam su ürünleri üretimi 933.194 ton olarak gerçekleşmiş, bunun %61,8'i (577.124 ton) yetiştiricilik, %38,2'si (356.070 ton) avcılık yoluyla sağlanmıştır. Bu veri, son on yıl içinde kafes balıkçılığı başta olmak üzere yetiştiriciliğin sektörün ana üretim biçimi haline geldiğini göstermektedir.

Ancak bu dönüşüm, özellikle küçük ölçekli kıyı balıkçıları için ciddi sosyoekonomik baskılara neden olmaktadır. Karadeniz, Ege ve Akdeniz kıyılarında faaliyet gösteren küçük ölçekli balıkçılar hem av baskısı hem de denizlerdeki kirlilik ve iklim değişikliği etkileri nedeniyle avlanma kapasitesinde ciddi azalma yaşamaktadır. Bu düşüş, Türkiye Su Ürünleri Kooperatifleri Merkez Birliği (SÜRKOOP), çeşitli balıkçı birlikleri ve yerel STK'lar tarafından raporlanmış; özellikle Karadeniz kıyılarında küçük balıkçıların gelir kaybı yaşadığı ve sektörden çekilme eğiliminde oldukları belirtilmiştir.

Mersin özelinde ise; Mezitli, Erdemli, Silifke ve Aydıncık kıyılarında faaliyet gösteren yüzlerce küçük ölçekli balıkçı, hem art arda yaşanan hava olayları hem de kıyı ekosistemine zarar veren yapılaşma ve yetiştiricilik baskısı nedeniyle zor günler geçirmektedir. Mersin Su Ürünleri Kooperatifi yetkilileri, son iki yıldır kıyı balıkçılarının avladığı ürün miktarında ciddi düşüşler yaşandığını, özellikle lüfer, barbun ve kalamar gibi türlerde popülasyonların azaldığını belirtmektedir. Ayrıca kentte kurulu büyük kafes balıkçılığı tesislerinin bölgedeki vatandaşların

34010

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

geçim alanlarını daralttığı ve kıyı erişimini sınırladığı yönünde şikâyetler artmaktadır. Mersin Üniversitesi ve bazı çevre örgütlerinin yaptığı çalışmalarda, kafes balıkçılığının deniz tabanında biriken yem atıkları ve dışkıları yoluyla yerel ekosistemleri tehdit ettiği, bu durumun da hem biyoçeşitlilikte azalmaya hem de su kalitesinde bozulmaya neden olduğu ifade edilmiştir.

Öte yandan, yetiştiricilik sektörüne hâkim olan büyük firmalar, kamu teşviklerinden yoğun biçimde yararlanmakta ve lojistik, pazarlama, ihracat destekleri gibi alanlarda daha avantajlı konumda bulunmaktadır. Bu durum, sektörde ekonomik yoğunlaşmayı ve tekelleşme eğilimini artırmaktadır. Kamuoyuna yansıyan haberlere göre, üretim artışıyla birlikte şirket kârlarının katlandığı ancak küçük balıkçıların yoksullaştığı, balık fiyatlarının ise tüketiciye pahalı ulaştığı bir tablo ortaya çıkmıştır.

Ayrıca yetiştiricilik faaliyetlerinin çevresel etkileri de kamuoyunun önemli bir gündemi haline gelmiştir. Kafes balıkçılığı, çevreye bırakılan yem ve atıklar nedeniyle deniz dibinde oksijensiz alanlar oluşmasına ve bentik (dip) yaşamın zarar görmesine neden olmaktadır. Bu durum, Avrupa Çevre Ajansı ve Türkiye’de yapılmış akademik çalışmalarda da ifade edilmektedir. Türkiye’de ÇED süreçlerinin zaman zaman yetersiz denetimle yürütüldüğü, ekolojik etkilerin bütüncül biçimde izlenmediği yönünde eleştiriler bulunmaktadır.

Sonuç olarak, su ürünleri sektörünün yapısal dönüşümünde adalet, çevre koruma ve geçim güvenliği ilkelerinin göz ardı edilmemesi büyük önem taşımaktadır. Hem üretici kooperatifleri hem çevre örgütleri hem de kıyı toplumları, tekelleşmeye karşı kamu politikalarının yeniden şekillendirilmesini, küçük balıkçının korunmasını ve ekosistem temelli yönetim anlayışının benimsenmesini talep etmektedir.

Bu bağlamda;

1. Türkiye genelinde küçük ölçekli kıyı balıkçılarının sayısı son beş yılda ne şekilde değişmiştir? Özellikle Karadeniz, Akdeniz ve Ege kıyılarında faaliyet gösteren geleneksel balıkçıların sektörden çekilme oranları nedir?
2. Mersin ili özelinde 2020 – 2025 yılları arasında küçük ölçekli balıkçı teknelerine kayıtlı kişi sayısı, toplam av miktarı ve kooperatif üyesi oranları nasıl bir seyir izlemiştir?

Mehmet Emin EKMEN
Mersin Milletvekili
DEVA Partisi Genel Başkan Yardımcısı

3. Küçük ölçekli balıkçıların sosyoekonomik durumuna yönelik Bakanlığınızca yapılan bir çalıştay, saha araştırması ya da ihtiyaç analizi bulunmakta mıdır?
4. Kafes balıkçılığı başta olmak üzere yetiştiricilik faaliyetlerinin yoğunlaştığı bölgelerde yürütülen Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreçlerinin sayısı, niteliği ve denetim uygulamaları nasıldır? Bu süreçlerde sivil toplum kuruluşlarının görüşleri hangi oranda dikkate alınmaktadır?
5. 2020 – 2025 döneminde, kamu tarafından balıkçılık sektörüne verilen toplam destek miktarının ne kadarı küçük ölçekli kıyı balıkçılarına yöneltilmiştir? Büyük şirketler lehine oluşan destek dengesizliğini gidermek adına yeni bir planlamanız var mıdır?
6. Karadeniz, Ege ve Akdeniz’de küçük ölçekli balıkçıların av verimliliğinde yaşanan düşüşlerin temel nedenlerine ilişkin bir etki analizi çalışmanız bulunmakta mıdır? Deniz suyu sıcaklık artışı, mikroplastik kirliliği ve habitat tahribatı gibi faktörlerin etkileri nasıl değerlendirilmektedir?
7. Balık fiyatlarındaki artışın üretici gelirine yansımadağı, tüketicinin ise pahalı balık tüketmek zorunda kaldığı yönündeki eleştirilere yönelik bir düzenleme planınız var mıdır? Üretici ile tüketici arasındaki zincirin denetlenmesine ilişkin bir kamu stratejisi geliştirilmiş midir?
8. Mersin’de kafes balıkçılığı tesislerinin neden olduğu çevresel sorunlara ilişkin Bakanlığınızın elinde bulunan denetim raporları kamuoyuyla paylaşılacak mıdır? Su kalitesine ve deniz ekosistemine dair yapılan analizler nelerdir?
9. SÜRKOOP, balıkçılar kooperatifleri ve kıyı toplumları tarafından dile getirilen geçim güvencesi taleplerine ilişkin özel bir sosyal destek programı planlamakta mısınız?
10. Su ürünleri sektöründe ekonomik yoğunlaşmanın ve tekelleşme eğilimlerinin rekabet hukuku, gıda güvenliği ve üretici adaleti açısından değerlendirilmesi amacıyla kapsamlı bir etki analizinin yapılması gündeminizde midir?